

Aan:

- de voorzitter van provinciale staten van Drenthe
- de leden van de Statencommissie Milieu, Water en Groen

(i.a.a. de overige statenleden)

Assen, 1 oktober 2003

Ons kenmerk 38/6.4/2003008346

Behandeld door de heer E.J. Akse (0592) 365833

Onderwerp: Overzicht activiteiten ten aanzien van duurzame ontwikkeling

Geachte voorzitter/commissieleden,

In uw januarivergadering hebt u ons gevraagd een overzicht op te stellen ten aanzien van de activiteiten die wij als provincie hebben ondernomen om de duurzame ontwikkeling in Drenthe te stimuleren. Duurzame ontwikkeling loopt als een rode draad door het provinciale beleid en kent daarom ook diverse invalshoeken. Een flink aantal activiteiten is als het ware verborgen in andere activiteiten, zoals bijvoorbeeld het Provinciaal omgevingsplan (POP). Daarnaast is duurzaamheid geen vaststaand begrip, maar mede een maatschappelijk proces dat invulling krijgt in de afweging van belangen bij de besluitvorming. Ook bestaan er verschillende beelden van duurzaamheid. Een valkuil is daarom een uitputtende discussie over wat het begrip duurzaamheid precies inhoudt en wat er wel en niet onder valt. Wij hebben ons bij het overzicht laten leiden door projecten waarbij het accent ligt op het verankeren van de aspecten van duurzaamheid (milieu, economie en sociaal) in de besluitvorming. Het is goed te bedenken dat de sociale kant van duurzaamheid nog in ontwikkeling is.

De provincie heeft bij duurzame ontwikkeling verschillende rollen en taken: de provincie als regisseur, de provincie als toezichthouder, de provincie als facilitator, de provincie die het goede voorbeeld wil geven en de provincie als initiator. Dat komt eveneens tot uitdrukking in een breed palet van activiteiten. Als laatste komt daar nog bij dat wanneer bepaalde ontwikkelingen en voorzieningen gemeengoed zijn geworden, de nadruk wordt gelegd op het stimuleren van nieuwe ontwikkelingen. Het innovatiecriterium uit het Nationaal Milieubeleidsplan(NMP)-fonds staat daar borg voor.

Duurzame ontwikkeling; een overzicht

In het jaar 2002 is een aantal langer lopende projecten afgerond. Na de koerswijziging die in 2000 en 2001 is ingezet (van een sterke nadruk op de reguliere milieutaken zoals beschreven in de eerste NMP's naar duurzaamheidsbevordering en energie), werpen 2002 en 2003 ons inziens een flink aantal vruchten af.

Algemeen

- Duurzaamheid in het POP II. In het proces rond het opstellen van POP II is duidelijk een duurzaamheidsslag gemaakt. Duurzame ontwikkeling is op tal van terreinen concreet gemaakt.
- Inbreng van duurzame ontwikkeling in alle Kompas-projecten. Hiertoe wordt een tweetal sporen gevolgd. Ten eerste de ontwikkeling van duurzaamheidsbewustwording bij provinciale projectverwerfers en projectindieners door middel van voorlichting en activiteiten, waardoor duurzaamheid vanaf het beginstadium in de projectontwikkeling wordt meegenomen. Ten tweede wordt de opname van duurzame ontwikkeling in Kompas-projecten gecontroleerd aan de hand van een duurzaamheidstoets, waarna een positief dan wel negatief oordeel over het Kompas-project wordt uitgesproken.
- Noorder Breedte. In samenwerking met de noordelijke provincies is een themanummer duurzaamheid in voorbereiding. Doel is de rest van Nederland te laten zien dat duurzame ontwikkeling niet alleen plaatsvindt in de Randstad, maar juist ook in het Noorden van het land.

Voorbeeldfunctie

- Het besluit over het bedrijfsinterne milieuzorgsysteem (BIM) provinciehuis. Dat betekent de ontwikkeling van een BIM in de provinciale organisatie op ten minste het niveau van ISO 14001 per 1 januari 2005.
- De afronding van de afval- en energiescans provinciehuis en het investeringsprogramma op basis daarvan. In 2002 en 2003 betekent dit de invoering van maatregelen zoals vermeld in het Uitvoeringsprogramma afvalpreventie en energiebesparing in de provinciale organisatie.

Energie

- De vastgestelde Nota energiebeleid (eind 2001) met daaraan gekoppeld een jaarprogramma en een groot aantal energieprojecten. Voor de volledigheid verwijzen wij hier tevens naar het jaarverslag.
- De energieprestatiekaart is afgerond. Hierin geven wij onze ambities weer ten aanzien van de diverse thema's. Op basis hiervan is een cofinanciering van 50% vanuit het Rijk mogelijk. Er worden diverse activiteiten ontplooid in het kader van de start van Energy Valley. Dit is een thema waarop in de komende jaren stevig wordt ingezet (vergelijk ook het Collegeprogramma 2003-2007).
- TT-circuit en energie. In het kader van de 4e uitbouw van het TT-circuit wordt op dit moment bezien hoe de opwekking van duurzame energie hierbinnen een rol kan spelen.
- Een aantal (energie)projecten is afgerond, waaronder Invent op het bedrijventerrein Ossenbroeken, waarbij het gebouw een energieprestatiecoëfficiënt van nul heeft.
- LED-project. Elf Drentse gemeenten en de provincie gaan gezamenlijk duurzame energie inkopen. Het contract wordt een dezer dagen getekend. Hiermee zijn de randvoorwaarden geregeld voor de uitvoering van de motie Schaap.

Ruimtelijke ordening

- Duurzaamheid in bestemmingsplannen. Het afgelopen jaar is het toetsingskader voor duurzaamheid ten behoeve van het toetsen van bestemmingsplannen verder uitgewerkt en in POP II geconcretiseerd.
- Rijksuniversiteit Groningen(RuG)-onderzoek rol van de provincie bij duurzaam waterbeheer en duurzame stedelijke vernieuwing. Dit heeft geleid tot een model ter vervanging van de oude duurzaamheidstoets door duurzame ontwikkeling te koppelen aan de zes grondslagen van het POP.
- Het project Ruimtelijke kwaliteit. Het doel van het project is het stimuleren van de ruimtelijke kwaliteit van de gebouwde omgeving in de provincie Drenthe. Het project richt zich op zowel burgers als vakwereld en overheid. De ruimtelijke disciplines die binnen het thema vallen zijn: architectuur, landschapsarchitectuur, stedenbouw, planologie, aanleg van infrastructurele werken en het ontwerp van de openbare ruimte. Ruimtelijke kwaliteit is gericht op het versterken van de gebruikswaarde, belevingswaarde en toekomstwaarde van de gebouwde omgeving. Dit is de definitie zoals wij die kennen uit rijks- en provinciaal beleid.
- In mei 2003 is het Europees INTERREG-IIIB-project Town-Net van start gegaan. Het project is bedoeld om het stedelijk netwerk sterker te maken op het gebied van ruimtelijke kwaliteit en de eigen identiteit waarbij de duurzaamheid is ingebed. Het nationaal stedelijk netwerk Groningen-Assen en de Drentse gemeenten die hierin liggen en de gemeente Emmen, hebben zich hiervoor inmiddels aangemeld.
- Via het project Town-Net komt een coördinatieteam tot stand dat zich moet bezighouden met advisering en afstemming tussen disciplines in de periode van planvoorbereiding. De thema's die aan de orde komen zijn: De sterke stad, De groen-blauwe buffer, Stadslandschappen, OV-knooppunten, Identiteit van de regio en Economische samenwerking. Ook hierbinnen is duurzaamheid ingebed.

Duurzaam bouwen

- Het afsluiten van het convenant Duurzaam bouwen. Begin dit jaar is een verbeterde versie van het convenant Duurzaam bouwen Drenthe door veel partijen in Drenthe getekend, waaronder zeven gemeenten, diverse woningbouwverenigingen en de provincie. Voor de provincie ligt een taak om interne en externe uitvoering te stimuleren.
- De aanstelling van de regionale duurzaambouwconsulent. De provincie draagt substantieel bij aan een Drentse regionale duurzaambouwconsulent die in 2002 is aangesteld. Dit regionaal dienstencentrum, gehuisvest bij de Milieufederatie Drenthe, ondersteunt met name gemeenten bij het ontwikkelen en uitvoeren van duurzaambouwbeleid.

Duurzaam waterbeheer

- De Commissie Waterbeheer 21e Eeuw heeft aanbevelingen gedaan voor de waterhuishoudkundige inrichting van Nederland. Een algemeen principe is herstel van natuurlijke veerkracht van watersystemen. Dit betekent dat er ruimte voor water is, waarbij zowel wateroverlast als watertekort wordt voorkomen. De Commissie WB21 heeft deze uitgangspunten vertaald in de tritsen vasthouden, bergen, afvoeren en schoonhouden, scheiden en zuiveren. De provincie heeft deze uitgangspunten vertaald in het POP II.
- Een voorbeeld in de praktijk is het project Runde. De Runde krijgt een centrale ordenende functie bij de verdere ontwikkeling van de streek. Hierbij wordt de

oorspronkelijke loop van de Runde herstelt en schoon water uit het Bargerveen gebruikt voor het ontwikkelen van bestaande en nieuwe functies in het gebied. Denk hierbij aan glastuinbouw, landbouw met nieuwe producten, landgoederen, bosbouw en nieuwe natuur. Door meer ruimte aan de Runde te geven, kan water vastgehouden en in tijden met veel neerslagwater geborgen worden.

- In het kader van het Europese project Water4All is een studie opgezet die bedoeld is om een antwoord te geven op de vragen hoe het gebied van Tusschenwater (benedenloop Hunze) het beste kan worden ingericht. Dit met het oog op het veiligstellen van de openbare drinkwatervoorziening, inrichting van het gebied voor waterbeheer 21e eeuw (waterberging/vasthouden van water), natuurontwikkeling en de effecten op de waterkwaliteitsverbetering van het Zuidlaardermeer en onderzoek naar het gebruik van ondiep grondwater.

Duurzaam verkeers- en vervoersbeleid

- Het Drents verkeers- en vervoersbeleid is mede gebaseerd op het concept Duurzaam Veilig. Een manier van werken die de verkeers- en vervoersproblematiek duurzaam benadert vanuit de invalshoeken Ruimtelijke inrichting, Opbouw en inrichting van het wegennet, het Mobiliteitsbeleid zoals openbaar vervoer, gebruik van fiets en dergelijke en Gedragsbeïnvloeding. Voor een weergave van de projecten verwijzen wij u graag naar het onlangs verschenen jaarverslag 2002 van het Meerjarenuitvoeringsprogramma Verkeer en Vervoer 2002-2005.
- Een bijzonder project dat streeft naar duurzaamheid is het project de Weg van het Landschap. Gezocht wordt naar mogelijkheden een weg zo natuurlijk mogelijk te laten passen in haar omgeving en daarbij rekeninghoudend met ook verschillende voorkomende functies in die omgeving. Een noemenswaardig gerealiseerd project is de reconstructie van de Huenderweg in de gemeente Westerveld.
- Verkeer en Vervoer stelt momenteel samen met Wegen en Kanalen een nota op over het terughoudend toepassen van openbare verlichting.

Beheer en onderhoud wegen en kanalen

- In het convenant Duurzaam bouwen Drenthe 2001 is opgenomen dat de provincie ernaar streeft het Nationaal pakket duurzaam bouwen in de grond-, water- en wegenbouwsector tot onderdeel van haar beleid te maken. Dit betekent dat vaste maatregelen, zoals die in het pakket staan beschreven, waar mogelijk zonder bijzonder hoge kosten in onze infraprojecten worden toegepast. Daarnaast wordt gezocht naar toepassing van de zogenaamde variabele maatregelen. Een voorbeeld hiervan is, uit een oogpunt van een laag stroomgebruik, de gebruiksduur en bij vervanging de benodigde (Arbo-)maatregelen, de toepassing van LED's (Light Emitting Diodes). Een ander voorbeeld is de natuurbouwstrook langs de weg Emmen-Ter Apel (N391) die inmiddels al aantrekkelijke natuur te zien geeft.
- Sinds enige jaren bieden wij al ons organisch sloot- en bermafval aan ter compostering; het meest milieuvriendelijke alternatief (overigens wel tegen behoorlijke kosten). Dit beleid krijgt inmiddels landelijke navolging.
- Daar, waar wegen en kanalen obstakels vormen in de ecologische hoofdstructuur en in andere ecologische verbindingszones, worden zoveel mogelijk voorzieningen getroffen, waardoor de barrièrewerking wordt verminderd. Bij onderhoud en vervanging van oeverconstructies geldt dat de te vervangen constructies voorzover mogelijk natuurtechnisch worden aangelegd. Voor voorbeelden wordt verwe-

zen naar het jaarverslag 2002 van de managementcontracten Wegen en Kanalen.

Duurzame landbouw

- Door de samenloop met het herstel van de loop van het veenriviertje de Runde kan het gebruik van water in het tuinbouwgebied voor een flink deel plaatsvinden uit de opslag- en reinigingsbekkens in het gebied. Het gebruik van grond- en leidingwater kan worden beperkt. Kasdekwater wordt opgevangen en biologisch gereinigd. Door de opslagbekkens die recreatief medegebruik mogelijk maken, zijn ook aparte bassins minder of zelfs niet meer nodig.
- Door de relatief nieuwe glasopstanden kan gebruik worden gemaakt van de laatste technieken op het gebied van energie, toediening van vocht en voedingsstoffen, oogst, verwerking en dergelijke. Ook het composteren of vergisten van groenafval neemt een grote vlucht. De ontwikkelingen worden gedreven door een combinatie van aandacht voor vermindering van de milieubelasting en verlaging van de financiële kosten.
- Binnen het Stimuleringskader duurzame landbouw lopen er circa vijftien projecten gericht op duurzaamheid en het ontwikkelen en demonstreren van duurzame bedrijfssystemen.

Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing

- Duurzaamheid binnen het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV)-programma's. Het doel is de herstructurering van oude wijken zo duurzaam mogelijk te laten plaatsvinden. Dit gaat via twee sporen. Het eerste spoor is via een Werkgroep Duurzaamheid in het ISV, waarin de programmagemeenten vertegenwoordigd zijn.
- De bedoeling van dit overleg is informatie-uitwisseling over ontwikkelingen ten aanzien van duurzaamheid bij gemeenten en bij de provincie en om afspraken te maken over de manier waarop duurzaamheid in ISV nader uitgewerkt moet worden. Daarnaast worden projecten opgestart en ondersteund bij de gemeenten. In het afgelopen jaar is in Meppel het project Duurzame herinrichting Noorderpark financieel ondersteund. Voorts is in het kader van duurzaamheid in ISV een excursie georganiseerd naar het project Emmen revisited en is een symposium Energie in de bestaande stad georganiseerd.

Bedrijven

- Nieuwe energiebesparingstechnieken binnen de installatiebranche worden generaliseerd binnen het project Waterzijdig inregelen. Tevens werken wij gezamenlijk met het Drenthe College binnen dit project aan het ontwikkelen van nieuwe lesmethoden. Dit is een goed voorbeeld hoe vanuit een proefproject expertise (en werkgelegenheid) bij een branche wordt gegenereerd en een vervolg krijgt bij een kenniscentrum.
- Om bestaande bedrijfsterreinen te verduurzamen, zijn in het afgelopen jaar diverse parkmanagementorganisaties opgericht. Doel van deze organisaties is het creëren van duurzame kwaliteit. Dergelijke activiteiten lopen ook op nieuw op te richten terreinen.
- De gemeente Hoogeveen brengt ten behoeve van de overige Drentse gemeenten haar ervaringen met betrekking tot het duurzaam opzetten van het bedrijven terrein Buitenvaart II in kaart.

- In IPO-verband wordt op dit moment gewerkt aan het meetbaar en vergelijkbaar maken van duurzame bedrijventerreinen.

Tot zover een overzicht van onze provinciale activiteiten ten aanzien van duurzame ontwikkeling. Wij willen daarbij overigens wel benadrukken dat wij bij het opstellen van vorenstaand overzicht niet uitputtend zijn. Zoals u ziet, zijn wij op tal van terreinen actief en mogen wij, zonder het uiteindelijke doel een duurzaam Drenthe uit het oog te verliezen, met enige tevredenheid terugkijken op de afgelopen periode. Er is ons inziens een flinke stap gezet. Wij hopen u hiermee het gevraagde inzicht verschaft te hebben.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten van Drenthe,

, secretaris

, voorzitter

aw/cs/coll.